

Viktiga (skol)forskningsfrågor för LR

Ett par principiella utgångspunkter/förutsättningar:

- Sedan 2010 slår skollagen fast att utbildningen i det svenska skolväsendet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Utbildning och undervisning är en komplex verksamhet som ställer höga krav på de som har ansvar för att verksamheten fungerar.
- En autonom profession har stort inflytande över kunskapsutvecklingen inom yrket – fler lärare som på olika sätt är involverade i forskning stärker därmed även lärarkåren som kollektiv.
- Vi har lärarbrist, hög arbetsbelastning och höga sjuktal, något som kan vara svårt att förena med att lärare ska vara mer aktiva kopplat till forskning. Därför krävs tydliga statliga strukturer och statliga resurser för att värna och förstärka lärares möjligheter att forska och ta del av forskning.

Centrala punkter:

- Inför professionsprogrammet för lärare. Krävs för att skapa en fast struktur för lärare att vidareutbilda sig och forska samt premieras för detta (jmf lektorstjänster).
- Inrätta så kallade excellenta center (jmf Skolkommissionens förslag) vid vissa lärosäten med lärarutbildning:
 - Vård ämnesdidaktiska centrum
 - Permanenta forskarskolor för lärare
 - Nav för/utförare av ämneskompetensutveckling (t.ex. kopplat till professionsprogrammet).

Kommentar angående forskarskolor:

LR vill se permanenta forskarskolor för yrkesverksamma lärare, i alla större skolämnen och för den mindre i ämneskluster. Vi anser att det bör finnas ett lärosäte med särskilt ansvar för respektive ämne/kluster. De ska sedan samverka med övriga lärosäten som ger lärarutbildning i ämnet för att genomföra forskarskolorna, anta doktorander/licentiander och erbjuda relevant ämnesfortbildning för lärare. Detta ser vi som en väsentlig del av ett kommande professionsprogram för lärare.

- Fler lektorstjänster – viktig del i kommande professionsprogrammet. I dag använder få huvudmän karriärtjänstmedel för att inrätta lektorstjänster, detta behöver förändras (vi är långt ifrån Alliansregeringens mål om 1000 lektorer). KPU för forskarutbildade bra och behöver om möjligt byggas ut, men mer behöver göras, inte minst mer resurser inom statsbidraget för karriärtjänster. Huvudmännen måste också ha en skyldighet att anställa lektorer, vilket behöver regleras i skollagen. Idag är lagen formerad så att huvudmännen ska sträva efter att anställa forskarutbildade lärare.

- LR vill att nya regionala skolmyndigheter inrättas. Dessa ska ha en viktig roll i professionsprogrammet, vilket behöver tydliggöras i förhållande till dagens ”RUC”. Dessutom ska en ”professionsmyndighet”
- Permanenta och förstärkta resurser till utbildningsvetenskaplig forskning (med fokus på ökade resurser till praktiktäna skolforskning). Resurserna behöver tydliggöras i statsbudgeten så att de blir uppföljningsbara.

Från LR:s yttrande över STRUT:

Vad gäller förslagen om en förändrad finansiering av forskningen är det positivt att utredningen föreslår stärkta basanslag. Däremot vill förbundet framföra en oro över att skolforskningen kan riskera missgynnas om styrningen av medel mellan olika forskningsområden främst ska gå via myndigheter eller via särskilda satsningar. För att främja inte minst den praktiktäna skolforskningen måste det långsiktigt utgå fasta statliga anslag till lärosätena. Dessa anslag behöver också ökas. Risken är annars att skolforskningen åsidosätts när lärosätena gör sina interna prioriteringar. På många lärosäten finns en tradition av att underfinansiera forskningen kopplad till dessa utbildningar, och att på ett alltför svagt sätt styra de forskningsmedel som finns till att verkligen bidra till en bättre lärarutbildning. Vår bedömning är att det krävs en central styrning och uppföljning. Utöver detta krävs också utökade medel hos övriga forskningsfinansiärer, gärna riktade mot praktiktäna forskning.

- ULF-försöket är bra. Det är viktigt att den bl.a. bidrar till att utveckla metoder där forskningen verkligen kan stärka undervisningen ”på klassrumsnivå”. Skollagen talar ju till exempel om ”beprövad erfarenhet” – men vad vet om hur sådan utvecklas? Skolverket har sin definition, Skolforskningsinstitutet en annan – det kan inte bara handla om att undervisningsmetoder ”känns som de fungerar”, men det kan inte heller krävas av lärare att den beprövade erfarenheten är så gott som detsamma som vetenskapligt ”bekräftad”.
- Mer resurser behöver satsas på forskning relevant även för SYV. I dag forskas för lite och endast tre lärosäten erbjuder SYV-programmet. Även SYV behöver motsvarande ett professionsprogram.
- Skolforskningsinstitutets verksamhet behöver utvärderas och ett beslut behöver tas om det har någon framtid i en kommande omstötning av myndigheterna inom skolområdet.